

Brüsszel, 2020.7.23.
COM(2020) 329 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

**Az Atlanti-óceán térségére vonatkozó tengerstratégia új megközelítése – Atlanti
cselekvési terv 2.0**

*Az Európai Unió atlanti térségének fenntartható, reziliens és versenyképes kék gazdaságára
vonatkozó aktualizált cselekvési terv*

{SWD(2020) 140 final}

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	2
2. KÖZÖS JÖVŐKÉP AZ EU ATLANTI TÉRSÉGÉNEK FENNTARTHATÓ, REZILIENS ÉS VERSENYKÉPES GAZDASÁGÁRÓL	3
3. PILLÉREK	4
I. PILLÉR: A KIKÖTŐK MINT A KÉK GAZDASÁG KAPUI ÉS CSOMÓPONTJAI	4
1. cél: A kikötők mint az Atlanti-óceán kereskedelmi kapui	5
2. cél: A kikötők mint a vállalkozások katalizátorai	5
II. PILLÉR: A JÖVŐ KÉK KÉSZSÉGEI ÉS AZ ÓCEÁNOKKAL KAPCSOLATOS ISMERETEK	6
3. cél: Minőségi oktatás, képzés és egész életen át tartó tanulás.....	6
4. cél: Óceánokkal kapcsolatos ismeretek	6
III. PILLÉR: MEGÚJULÓ TENGERI ENERGIA	8
5. cél: A karbonsemlegesség előmozdítása megújuló tengeri energia révén	8
IV. PILLÉR: EGÉSZSÉGES ÓCEÁN ÉS REZILIENS PARTVIDÉKEK.....	9
6. cél: A partvidékek fokozott rezilienciája.....	10
7. cél: A tengerszennyezés elleni küzdelem.....	11
4. A CSELEKVÉSI TERV IRÁNYÍTÁSA	11
4.1. KOORDINÁCIÓ	11
4.2. VÉGREHAJTÁS ÉS JELENTÉSTÉTEL	12
4.3. FORRÁSOK ÉS PÉNZESZKÖZÖK MOZGÓSÍTÁSA	13
5. SZÉLESEBB ÖSSZEFÜGGÉSEK ÉS A BREXIT	14
6. KÖVETKEZTETÉS.....	15

1. BEVEZETÉS

Az Atlanti-óceán térségére vonatkozó tengervédelmi stratégiát¹ 2011-ben fogadták el azért, hogy az Atlanti-óceán partján fekvő uniós tagállamokban előmozdítsa a kék gazdaság fenntartható fejlesztését. Az Európai Bizottság a stratégia megvalósítása céljából 2013-ban előterjesztette az atlanti térségre vonatkozó cselekvési tervet². Annak érdekében, hogy új lendületet kapjon a fenntartható tengeri gazdaság, amely munkahelyeket teremthet, eljött az ideje, hogy az érdekelt felekkel folytatott konzultációt követően aktualizáljuk a regionális együttműködés prioritásait, és ezáltal hozzájáruljunk ahhoz, hogy Európa kilábaljon a jelenlegi Covid19-világjárvány nyomán kialakult, példa nélküli társadalmi-gazdasági válságból.

Az Atlanti-óceánhoz kapcsolódó kék gazdaság 73,4 milliárd EUR bruttó hozzáadott értéket generált, és 1,29 millió embert foglalkoztatott 2017-ben. Ez az EU legnagyobb tengermedencéje, amely az uniós kék gazdaság bruttó hozzáadott értékének 36 %-át adja. A jelenlegi válság következtében visszaesés várható az atlanti térség kék gazdaságának több ágazatában. A válság különösen a part menti és tengeri turizmust fogja sújtani, amely az Atlanti-óceán kék gazdaságának legnagyobb ágazata: 27 milliárd EUR bruttó hozzáadott értéket hoz létre és 760 000 embert foglalkoztat.

A Covid19-válságra válaszul az Európai Bizottság már egy sor intézkedést elfogadott. Az Európai Bizottság például május 27-én javaslatot terjesztett elő egy nagyszabású európai helyreállítási tervre, hogy segítse a koronavírus-járvány okozta gazdasági és társadalmi károk rendezését, az európai helyreállítás beindítását, valamint hogy fellépjen a munkahelyek védelmében és új munkahelyek létrehozásáért. Annak biztosítása érdekében, hogy a helyreállítás fenntartható, ugyanakkor valamennyi tagállam számára inkluzív és méltányos is legyen, az Európai Bizottság javaslatot tett az erőteljes, modern és megújult hosszú távú uniós költségvetésbe ágyazott, 750 milliárd EUR összegre rúgó új uniós helyreállítási eszköz, a NextGenerationEU³ létrehozására.

Az EU gazdaságélénkítő erőfeszítései a fenntarthatóság köré épülnek, amely az Európai Bizottság által 2019 decemberében elfogadott európai zöld megállapodás⁴ alapját képezi. Ez az ambiciózus intézkedéscsomag arra irányul, hogy 2050-re Európa legyen az első klímasemleges földrész, valamint hogy javítsa bolygónk, gazdaságunk és a lakosság egészségét.

Az európai zöld megállapodás hangsúlyozza, hogy a kék gazdaság kulcsfontosságú mozgatórugóként központi szerepet játszik e célkitűzések elérésében. Egyre szélesebb körben ismerik el az óceánok szerepét az éghajlatváltozás mérséklésében és a hozzá való alkalmazkodásban. A kék gazdaság hozzájárulhat a tiszta energiára való átálláshoz, különösen a megújuló tengeri energiában rejlő növekvő lehetőségek kiaknázása és a tengeri területek fenntarthatóbb kezelése révén.

Ezen túlmenően ez az ágazat hozzájárulhat az éghajlatváltozás enyhítéséhez a természeti alapú megoldások ösztönzésével, valamint a vízi és tengeri erőforrások hasznosításának javításával, például olyan új proteinforrások előállításának és alkalmazásának előmozdításával, amelyek enyhíthetik a mezőgazdasági földterületeket érő terhelést. Az Európai Bizottság ezért az európai zöld megállapodás szerves részeként május 20-án

¹ COM(2011) 782 végleges, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX:52011DC0782>

² COM(2013) 279 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1395674057421&uri=CELEX:52013DC0279>

³ COM(2020) 456 final.

⁴ COM(2019) 640 final.

elfogadta a 2030-ig tartó időszakra szóló biodiverzitási stratégiát⁵, amelynek célja a természet védelme és az ökoszisztémák pusztulásának visszafordítása. Ezzel párhuzamosan az Európai Bizottság elfogadta a tisztességes, egészséges és környezetbarát élelmiszerrendszer létrehozására irányuló, a „termelőtől a fogyasztóig” című stratégiát⁶ is.

Emellett a gazdaságélénkítési erőfeszítések részeként az EU a turisztika és a közlekedés területére vonatkozó szakpolitikai iránymutatásokat is elfogadott annak érdekében, hogy Európa egésze nyugodt és mindenekelőtt biztonságos turisztikai idényt élvezhessen. A „Turizmus és közlekedés 2020-ban és azon túl” című közlemény szintén kiemeli, hogy mennyire fontos Európa szárazföldi és tengeri természeti kincseinek védelme és helyreállítása, összhangban a fenntartható kék és zöld gazdaságra vonatkozó stratégiai megközelítéssel.

A felülvizsgált cselekvési terv hozzájárul a kék gazdaság helyreállítására irányuló erőfeszítésekhez. Olyan kulcsfontosságú ágazatokat helyez előtérbe, amelyek az atlanti térség part menti közösségeiben ötvözik a fenntartható átalakulást a magas munkahelyteremtési potenciállal. Például a fenntartható part menti turizmus előmozdítása mellett a megújuló tengeri energiaforrásokra való átállás jelentős foglalkoztatási lehetőségekkel kecsegtet az atlanti térségben. A környezetkímélő hajózás és az e cselekvési tervben javasolt innovatív kikötői tevékenységek hozzájárulnak az EU szén- és környezeti lábnyomának csökkentéséhez.

Ez a cselekvési terv egy hosszú folyamat eredménye. A folyamat a 2018-ban közzétett félidős értékeléssel⁷ kezdődött, és az érdekelt felekkel és az atlanti tagállamokkal tartott, alulról építkező konzultációkkal⁸ folytatódott. A félidős felülvizsgálat igazolta, hogy az atlanti térségre vonatkozó cselekvési terv több mint 1 200 új tengeri projektet és közel 6 milliárd EUR összegű beruházást eredményezett, többnyire uniós költségvetésből. A folyamat arra is rávilágított, hogy javítani kell a terv tematikus fókuszát, az irányítási struktúrát, valamint nyomonkövetési keretet kell bevezetni.

2. KÖZÖS JÖVŐKÉP AZ EU ATLANTI TÉRSÉGÉNEK FENNTARTHATÓ, REZILIENS ÉS VERSENYKÉPES GAZDASÁGÁRÓL

Az atlanti térségre vonatkozó módosított 2.0-ás cselekvési terv célja a kék gazdaságban rejlő lehetőségek felszabadítása az atlanti térségben, a tengeri ökoszisztémák megőrzése, valamint az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és annak hatásai enyhítése mellett. Ez összhangban áll a fenntartható fejlődés iránti globális kötelezettségvállalásokkal, és teljes mértékben illeszkedik az Európai Bizottság 2019–2024-es időszakra kijelölt politikai prioritásaihoz, nevezetesen az európai zöld megállapodáshoz, az emberközpontú gazdasághoz és Európa globális szerepének erősítéséhez.

A cselekvési terv négy tematikus pillér keretén belül, konkrét intézkedéseken keresztül és az atlanti térség valamennyi fontos érdekelt fele mozgósításával hét célkitűzés megvalósítására irányul:

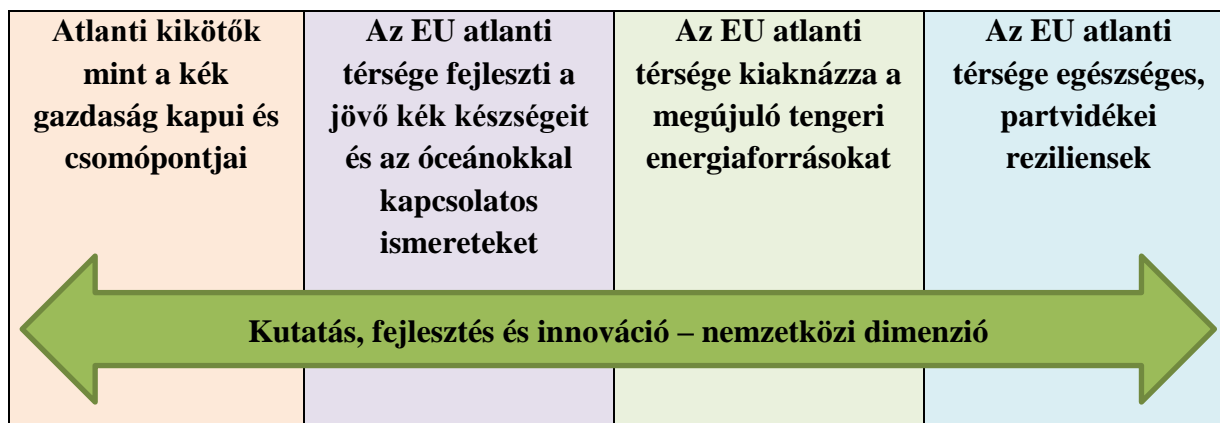
---

⁵ COM(2020) 380 final.

⁶ COM(2020) 381 final.

⁷ SWD(2018) 49 final, https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/swd-2018-49_en.pdf

⁸ Az Európai Bizottság ennek a témának szentelt műhelytalálkozókat szervezett az érdekelt felek számára, amelyekre 2018 szeptembere és novembere között került sor a következő helyszíneken: Gran Canaria (Spanyolország), Viana do Castelo (Portugália), Dublin (Írország), Liverpool (UK) és Bordeaux (Franciaország). A műhelytalálkozók eredményei online elérhetők: <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/en/node/4400>

3. PILLÉREK

Az új cselekvési terv négy pillérre épül, amelyek lehetővé teszik a közös jövőkép gyakorlati megvalósítását. Ezek szorosan összekapcsolódnak egymással és transzregionális jellegűek. A főbb kihívások e négy pillér köré csoportosíthatók, amelyek célja a fenntartható kék növekedés elősegítése, valamint a fokozottabb területi együttműködés és kohézió előmozdítása az EU atlanti térségében. A galwayi⁹ és a belémi nyilatkozat¹⁰ és az Atlanti-óceán egészére kiterjedő kutatási szövetség¹¹ keretében végrehajtott tevékenységek valamennyi pillért érintik. Nemzetközi dimenzióval bővítik a cselekvési tervet, és támogatják annak végrehajtását azáltal, hogy elmélyítik ismereteinket az Atlanti-óceánban végbemenő változásokról és azok part menti közösségekre gyakorolt hatásairól, illetve azáltal, hogy innovatív megoldásokat dolgoznak ki.

A pillérek olyan problémákra helyezik a hangsúlyt, amelyeket egy part menti régió vagy egy állam egyedül nem képes megoldani, vagy amelyek esetében hatékonyabb a közös fellépés a part menti területeken élő emberek mindennapos gondjainak megoldása érdekében.

A konzultációs folyamat során kapott visszajelzések és az öt uniós tagállammal folytatott megbeszélések segítségével egyedi, mégis egymással összefüggő és egymást kölcsönösen erősítő **célok és intézkedések** kerültek megállapításra. Az elfogadott célok és intézkedések nem kimerítő jellegűek.

Az e közleményt kísérő szolgálati munkadokumentum mindegyik pillér vonatkozásában részletesen ismerteti a konkrét intézkedéseket és a megfelelő megvalósítási lehetőségeket.

I. PILLÉR: A KIKÖTŐK MINT A KÉK GAZDASÁG KAPUI ÉS CSOMÓPONTJAI

A tengerparti turizmus, az akvakultúra, a hajóépítés, valamint az olyan fejlődő iparágak, mint a megújuló tengeri energiaforrásokat kiaknázó ágazat mind a kikötők köré összpontosulnak, illetve szorosan kapcsolódnak a kikötőkben zajló tevékenységekhez. A kikötők fontos szerepet tölthetnek be ezen ágazatok fenntartható fejlődésében és a szén-dioxid-mentes gazdaságra való átállás során. Ahhoz, hogy kihasználhassuk ezt a lehetőséget, újra át kell gondolni az atlanti kikötők szerepét és a bennük rejlő lehetőségeket. Ugyanakkor meg kell erősíteni a kikötő-üzemeltetőknek a kék vállalkozások katalizátoraiként betöltött szerepét. Másfelől a kikötőknek egymással is együtt kell működniük az intelligens infrastruktúrákat

⁹ Az Európai Unió, Kanada és az Egyesült Államok 2013. május 24-én megállapodást írt alá az atlanti-óceáni együttműködésről. http://ec.europa.eu/research/iscp/pdf/galway_statement_atlantic_ocean_cooperation.pdf#view=fit&pagemode=none

¹⁰ Az Európai Unió, Brazília és Dél-Afrika 2017. július 13-án aláírta az atlanti-óceáni kutatási és innovációs együttműködésről szóló belémi nyilatkozatot. http://ec.europa.eu/research/iscp/pdf/belem_statement_2017_en.pdf

¹¹ Az AORA az EU-t, az Egyesült Államokat és Kanadát foglalja magában. Az AORA-nak köszönhetően ma több mint 500 nemzetközi kutatócsoport részvételével már mintegy 25 projekt foglalkozik atlanti-óceáni kutatásokkal. <https://www.atlantieresource.org/aora>

támogató finanszírozás mozgósítása és a kapacitásfejlesztés hatékonyabb megtervezése érdekében, hogy lépést tudjanak tartani a kereskedelem növekedésével.

A tengerhasznosítási ágazatokban zajló innováció hozzájárulhat a tengeri források dekarbonizációjához. Rendelkezésre állnak például olyan technológiák, amelyek csökkentik a hajók szén-dioxid-kibocsátását. Ilyenek például a cseppfolyósított földgáz, a hidrogénfejlesztés, a légbuborék-szönyegen történő siklás (air lubrication), a szélmeghajtás és a kipufogógáz-technológiák. A kikötőkben és az áruszállítási terminálokban az alternatív tüzelőanyagot használó járművek – köztük a dokkban tartózkodó hajók – feltöltésére és utántöltésére szolgáló infrastruktúra kiépítésével a part menti közösségekben jelentős mértékben javulna a levegőtisztaság.

A fentiekben meghatározott igények kezelése érdekében a pillér **két egyedi célt** és konkrét intézkedéseket tartalmaz.

1. cél: A kikötők mint az Atlanti-óceán kereskedelmi kapui

Intézkedések

- ▶ A TEN-T tengeri gyorsforgalmi utak fejlesztése az atlanti térségben
- ▶ Zöld kikötők hálózatának létrehozása 2025-ig
- ▶ Rövid távú tengeri fuvarozási útvonalak támogatása az atlanti térségben Írország hatékonyabb bevonása érdekében
- ▶ A cseppfolyósított földgázra vonatkozó atlanti stratégia elindítása
- ▶ Ökológiai ösztönző programok kidolgozása a kikötői infrastruktúra korszerűsítése érdekében
- ▶ Hulladékgazdálkodási tervek közös kidolgozása az atlanti kikötők számára

2. cél: A kikötők mint a vállalkozások katalizátorai

Intézkedések

- ▶ Kék akceleratorprogram kidolgozása az atlanti kikötők számára az innovatív vállalkozások fejlesztése érdekében
- ▶ A bevált gyakorlatok megosztása, eszmecsere, közös problémamegoldás
- ▶ Az adatgyűjtés kiterjesztése a nem hagyományos (logisztikai) adatokra
- ▶ A kommunikáció javítása és a kikötők gazdasági lehetőségeire vonatkozó adatok rendelkezésre állásának fokozása

II. PILLÉR: A JÖVŐ KÉK KÉSZSÉGEI ÉS AZ ÓCEÁNOKKAL KAPCSOLATOS ISMERETEK

A megfelelő készségek megléte elengedhetetlen az innováció előnyeinek kihasználásához és a kék technológiák gyors bevezetéséhez. Egy üzleti intelligencia programon alapuló szakirányú kék oktatási és képzési kínálat felkeltheti a tehetséges fiatalok érdeklődését a kék gazdaság iránt, serkentheti a termelékenységét és növelheti az EU atlanti térségének versenyképességét.

Miközben helyi és regionális szinten már működnek szakosodott klaszterek, a tengermedencéket érintő hatékony együttműködés elősegítheti a képzett munkavállalók határon átnyúló áramlását a változó munkaerőpiaci igények kielégítése érdekében. Az óceánokkal kapcsolatos ismeretek is figyelmet érdemlő területnek számítanak. Az óceánokkal kapcsolatos ismeretekkel rendelkező polgárok „mindennapi magatartásukat úgy alakítják, hogy megalapozott és felelős döntéseket hozzanak, amelyek közös alkotásra irányuló megközelítés szerinti óceángazdálkodásra ösztönöznek”¹².

A fentiekben meghatározott igények kezelése érdekében a pillér **két egyedi célt** és konkrét intézkedéseket tartalmaz.

3. cél: Minőségi oktatás, képzés és egész életen át tartó tanulás

Intézkedések

- ▶ A kék készségek tekintetében az EU atlanti térségében mutatkozó hiányok feltérképezése
- ▶ Adatgyűjtés összehangolása a kék életpályák területén
- ▶ Üzleti intelligencia rendszer létrehozása és kapcsolattartó központok támogatása a vállalkozások és a képzésszolgáltatók közötti hatékonyabb együttműködés érdekében
- ▶ A társaktól való tanulás révén azoknak az inspirációként szolgáló bevált gyakorlatoknak az azonosítása, amelyek lehetővé teszik a munkáltatók és az álláskeresők összekapcsolását
- ▶ A munkalehetőségeket kínáló meglévő információs platformok előnyeinek kihasználása és a bennük rejlő lehetőségek kiaknázása a kék munkahelyek vonatkozásában

4. cél: Óceánokkal kapcsolatos ismeretek

Intézkedések

- ▶ Az Atlanti-óceánnal kapcsolatos ismeretekre vonatkozó kísérleti tanterv bevezetése
- ▶ 25 kék iskola létrehozása az atlanti térségben 2025-ig
- ▶ Az óceánokkal kapcsolatos ismeretekkel összefüggő projekt (az ismeretek terjesztése) megvalósítása a kapcsolódó projektekben

¹² Amint az az Atlanti-óceáni Kutatási Szövetség óceánokkal kapcsolatos ismeretekkel foglalkozó tengeri munkacsoportja által kidolgozott és a Horizont 2020 által támogatott transzatlanti végrehajtási stratégiában szerepel.

- ▶ Az Atlanti-óceán egészére kiterjedő ifjúsági fórum kihasználása
- ▶ A polgárok bevonása az óceánnal kapcsolatos fellépésekbe az EU atlanti térségében
- ▶ A polgárok bevonása a Tengerek Európai Napjára, az Óceánok Világnapjára, valamint a jövőben létrehozandó EU4Ocean platform égisze alatt szervezett tevékenységekbe

III. PILLÉR: MEGÚJULÓ TENGERI ENERGIA

Az európai zöld megállapodás hangsúlyozza a tengeri szélenergia-termelés jelentős szerepét a klímasemleges gazdaságra való átmenet során. Felhívja a figyelmet arra, hogy a tengeri területekkel fenntarthatóbb módon kell gazdálkodni a tengeri szélenergia-termelésben rejlő lehetőségek felszabadítása érdekében. Ennek sikeres regionális együttműködésen kell alapulnia, amit az Atlanti-óceán térségére vonatkozó tengerstratégia és annak cselekvési terve aktívan támogat. Ezzel összefüggésben 2020 negyedik negyedévében a Bizottság stratégiát fog előterjeszteni a megújuló tengeri energiaforrások uniós fejlesztésére vonatkozóan. Ennek többek között az atlanti térségre vonatkozó 2.0-ás cselekvési tervre kell épülnie.

Az EU atlanti térsége vezető szerepet tölt be és egyben kísérleti terep is az új típusú megújuló tengeri energiaforrások¹³, különösen az óceánenergia és az úszó offshore szélerőművek fejlesztésében. A fejlesztés következő lépcsőfokának eléréséhez, amely nevezetesen a sikeres prototípusok kereskedelmi érettsége, alapvető fontosságú a technológiai vezető szerep megőrzése, a tehetségek megtartása és megfizethető tiszta energiák biztosítása, figyelembe véve a tengeri környezetre gyakorolt lehetséges hatásokat és mérséklésük módját.

Az Atlanti-óceán térségére vonatkozó tengerstratégiában részt vevő országok szoros együttműködést alakítottak ki a tengeri területrendezés vonatkozásában.

Ez a pillér több összekapcsolódó kihívásra reagál, így a finanszírozáshoz jutás javítására, a szükséges politikai támogatás megszerzésére és a nyilvánosság általi elfogadtatásra, az ismeretek megosztásának megkönnyítésére, valamint a bevált gyakorlatok egész térségre kiterjedő alkalmazására.

A fent meghatározott igények kezelése érdekében a pillér **egy egyedi célt** és konkrét intézkedéseket tartalmaz.

5. cél: A karbonsemlegesség előmozdítása megújuló tengeri energia révén

Intézkedések

- ▶ Egyedi célkitűzések meghatározása megújuló tengeri energia hasznosítására vonatkozóan az atlanti térségekben, figyelembe véve azok környezeti hatásait
- ▶ A legalkalmasabb helyek meghatározása a megújulóenergia-termelő berendezések (köztük offshore szélparkok) és a szomszédos kikötők számára az atlanti térségben, figyelembe véve a tengeri környezetre gyakorolt lehetséges hatásokat
- ▶ Ösztönzők bevezetése a megújuló energia előállítására szolgáló innovatív létesítmények telepítése vonatkozásában
- ▶ Különböző, az atlanti térségre kiterjedő, megújuló tengeri energiával kapcsolatos kezdeményezések összevonása az európai stratégiai energiatechnológiai terv (SET-terv) filozófiájára alapozva és elősegítve az abban megfogalmazott célkitűzések megvalósulását
- ▶ Megfelelő kommunikációs eszközök útján a nyilvánosság tájékoztatása az atlanti

¹³ A megújuló tengeri energiaforrások magukban foglalják a tengeri szélenergiát (rögzített és úszó szélturbinák) és az óceánenergiát (hullám- és árapály-energia).

térség megújuló tengeri energiaforrásairól

- ▶ Az együttműködés szorosabbra fűzése az európai óceánenergia-közösségen belül
- ▶ Egyedi óceánenergia-keret kialakítása az atlanti térségben lévő uniós szigetek számára

IV. PILLÉR: EGÉSZSÉGES ÓCEÁN ÉS REZILIENS PARTVIDÉKEK

Az EU atlanti partvidéke veszélyeztetett terület, figyelembe véve az ezen a területen folytatott nagyszámú emberi tevékenységet. Ezenfelül nagy viharok, áradások és erózió sújtja a partvidék jelenős részét, és ezek káros hatásait az éghajlatváltozás valószínűleg tovább súlyosbítja majd. Az ENSZ éghajlatváltozással foglalkozó kormányközi munkacsoportjának¹⁴ az „Az óceán és a krioszféra a változó éghajlatban” című jelentése¹⁵ és a Kopernikusz Földmegfigyelési program¹⁶ keretében az óceánok állapotáról készült éves jelentés¹⁷ egyaránt a tengerszint folyamatos, gyorsuló ütemben történő emelkedését és a szélsőséges időjárási események (tengeri hőhullámok, vihardagályok) egyre gyakoribbá válását jelzik előre.

Éghajlati kockázatkezelési és alkalmazkodási intézkedésekre van szükség a part menti élőhelyek és biológiai sokféleség, valamint a veszélyeztetett infrastruktúra és gazdasági tevékenységek megóvása érdekében. A tengeri és part menti élőhelyeket meg kell őrizni és valorizálni kell különösen azért, hogy a tengeri és part menti turizmus új formái legyenek kialakíthatók. Ebben a gazdasági ágazatban elsősorban a körforgásos gazdaságot, a szennyezőanyag-mentességet, az energiahatékonyságot és a biológiai sokféleség megőrzését kell szem előtt tartani azon fenntarthatóbb gyakorlatok kidolgozása során, amelyek a helyi szintű fejlődés és az egész éves foglalkoztatás javát szolgálják.

Habár a hajózás az elmúlt évtizedekben biztonságosabbá vált, az olaj és más káros anyagok szándékos és véletlenszerű kibocsátásaiból származó tengerszennyezés továbbra is komoly kockázatot jelent. A kiömlések és hatásaik hatékony kockázatkezeléséhez ágazatközi együttműködésre és regionális szintű munkára van szükség.

További jelentős problémát jelent a tengerszennyezés, különösen a műanyagok okozta szennyezés. Újrafeldolgozásra alkalmas anyagok szennyezik az Atlanti-óceán strandjait, és károsítják a környezetet. Ezeket az anyagokat össze lehetne gyűjteni, majd visszaforgatni a gazdaságba, elősegítve ezáltal a gazdaság körforgásos jellegét. A part menti régiók és polgárok összehangolt fellépések rendszerén keresztül átfogó atlanti térségi válaszlépéseket dolgozhatnak ki a tengeri hulladék jelentette problémára, hozzájárulva ezzel az Atlanti-óceán északkeleti körzete tengeri környezetének védelméről szóló egyezmény (OSPAR-egyezmény)¹⁸, a tengervédelmi stratégiáról szóló uniós keretirányelv¹⁹ és a műanyagokkal kapcsolatos uniós stratégia²⁰ égisze alatt folyamatban lévő kezdeményezésekhez. A kutatási tevékenységek azt is igazolták, hogy a víz alatti zajnak való kitettség többféle típusú káros

¹⁴ Az ENSZ éghajlatváltozással foglalkozó kormányközi munkacsoportjának feladata volt az éghajlatváltozással kapcsolatos tudományos bizonyítékok értékelése.

¹⁵ <https://www.ipcc.ch/srocc/home/>

¹⁶ www.copernicus.eu

¹⁷ <http://marine.copernicus.eu/2nd-ocean-state-report-available/>, <http://marine.copernicus.eu/3rd-ocean-state-report-now-available/>

¹⁸ Az Atlanti-óceán északkeleti körzete tengeri környezetének védelméről szóló egyezményt (OSPAR-egyezmény) az oslói és párizsi bizottságok 1992. szeptember 22-i miniszteri ülésén nyitották meg aláírásra. Az Egyezményt egy zárónyilatkozattal és egy cselekvési tervvel együtt fogadták el. Az atlanti stratégiában részt vevő öt uniós tagállam mindegyike tagja az OSPAR-egyezménynek.

¹⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32008L0056>

²⁰ COM(2018) 028.

hatást gyakorolhat a tengeri állatokra (a viselkedésük megváltozásától egészen az elpusztulásukig). Az európai zöld megállapodás küldetése – „egészséges óceánok, tengerek, parti tengervizek és szárazföldi vizek” – különösen fontos lesz az Atlanti-óceán egészségének megőrzése és helyreállítása, valamint a partvidékek rezilienciájának biztosítása szempontjából.

A fentiekben meghatározott igények kezelése érdekében a pillér **két egyedi célt** és konkrét intézkedéseket tartalmaz.

6. cél: A partvidékek fokozott rezilienciája

Intézkedések

- ▶ Az éghajlatváltozás miatt egyre gyakoribbá váló viharok és áradások kezelésére szolgáló átfogó figyelmeztető és megfigyelő rendszer bemutatása
- ▶ Szinergiák kialakítása a part menti területek megfigyelésére és védelmére, valamint a figyelmeztetésre és nyomon követésre meglévő uniós infrastruktúrák között, valamint a helyszíni óceánmegfigyelő-állomások létrehozásának elősegítése
- ▶ Vizsgálati terek és kísérleti területek létrehozása a partvidékek védelmét szolgáló módszerek tesztelése és a természetalapú megoldások előmozdítása érdekében
- ▶ A fenntartható gyakorlatok előmozdítása a part menti és a tengeri turizmusban
- ▶ A part menti területek éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodására vonatkozó nemzeti és regionális stratégiák és intézkedések nyilvántartásának elkészítése, összekapcsolása a kockázatértékelésekkel és a kockázatkezelési tervekkel, valamint a bevált gyakorlatok megosztása
- ▶ Tájékoztató kampányok szervezése az atlanti térség part menti közösségei számára
- ▶ A fiatalok és a part menti közösségek felvilágosítása a partvonal alakulásával és a tengerszint-emelkedéshez való alkalmazkodás módjaival kapcsolatban
- ▶ A tengeri területrendezés part menti területek alkalmazkodása, rezilienciája tekintetében történő alkalmazásával kapcsolatos bevált gyakorlatok és a vonatkozó környezeti hatásvizsgálatok (KHV²¹, SKV²², MV²³) megosztása.
- ▶ A part menti vizes élőhelyek feltérképezése megőrzésük, valamint szénelnyelő szerepük megfigyelése érdekében

²¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2011. december 13-i 2011/92/EU irányelve az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról (HL L 26., 2012.1.28., 1. o.), a 2014. április 16-i 2014/52/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvél (HL L 124., 2014.4.25., 1. o.) módosított szövegváltozatában.

²² Az Európai Parlament és a Tanács 2001/42/EK irányelve bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról (HL L 197., 2001.7.21., 30. o.).

²³ A Tanács 1992. május 21-i 92/43/EGK irányelve a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről (HL L 206., 1992.7.22.), az 1997. október 27-i 97/62/EK tanácsi irányelvvél (HL L 305., 1997.11.8., 42. o.), a 2003. szeptember 29-i 1882/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL L 284., 2003.10.31., 1. o.), a 2006. november 20-i 2006/105/EK tanácsi irányelvvél (HL L 363., 2006.12.20., 368. o.) és a 2013. május 13-i 2013/17/EU tanácsi irányelvvél (HL L 158., 2013.6.10., 193. o.) módosított szövegváltozatában.

7. cél: A tengerszennyezés elleni küzdelem

Intézkedések

- ▶ A „hulladékmentes” part menti közösségekre vonatkozó kísérleti projekt kidolgozása
- ▶ A rendelkezésre álló eszközök felhasználása a tengeri hulladék főbb forrásainak, útvonalainak és képződési helyeinek meghatározásához csakúgy, mint a véletlen vagy szándékos szennyezés észleléséhez
- ▶ A körforgásos gazdaságon alapuló üzleti kezdeményezések támogatása, ösztönzők és környezetvédelmi tanúsítási rendszerek kidolgozása
- ▶ Közös kezdeményezések elindítása a probléma nyilvánosság általi felismerésének elősegítése érdekében, pl. strandnapok, amelyeken a közösségek összegyűlnek és megtisztítják a strandot
- ▶ Hulladékhalászó kezdeményezések támogatása, amelyek arra ösztönzik a halászokat, hogy a rendes halászati tevékenységük végzése során a hálójukba akadt hulladékot kivigyék a partra
- ▶ Az OSPAR-egyezmény keretében a tengeri hulladékról szóló regionális cselekvési tervben foglalt kollektív intézkedések végrehajtásának vállalása
- ▶ A tengervédelmi stratégiáról szóló uniós keretirányelvben az uniós tagállamok számára előírt, a tengeri hulladékkal és a víz alatti zajjal szembeni összehangolt és hatékony fellépések végrehajtásának támogatása
- ▶ Az uniós polgári védelmi mechanizmus, valamint a lisszaboni megállapodás és a Bonni Megállapodás keretében a szándékos és véletlen szennyezés hatékony megelőzése, valamint az arra való felkészültség és válaszadás érdekében végzett munka támogatása
- ▶ Az ágazatok közötti együttműködés támogatása az összehangolt tengeri és partvidéki válaszadás érdekében

4. A CSELEKVÉSI TERV IRÁNYÍTÁSA

4.1. KOORDINÁCIÓ

A **politikai koordináció** a részt vevő országok tengeri ügyekért felelős kijelölt minisztereinek a feladata. A tagállamok meghatározzák az átfogó politikai iránymutatásokat (ideértve az atlanti stratégia földrajzi vonatkozását), áttekintik a végrehajtást és hangsúlyozzák a kezdeményezésben való szerepvállalást. A tagállamok az Európai Bizottsággal egyeztetve dönthetnek arról, hogy kiterjesztik a tagságot bármely érdekelt államra.

A **műveleti koordinációt** az atlanti stratégia bizottsága biztosítja, amely feladatai ellátása körében a cselekvési terv döntéshozó (végrehajtó) szerveként jár el és gondoskodik a part menti régiók képviselőinek megfelelő bevonásáról (az uniós tagállamok vonatkozó alkotmányos keretével összhangban). A megfelelő finanszírozó testületek és más testületek képviselői eseti alapon meghívhatók megfigyelőnek (pl. a találkozó napirendje alapján). Az Európai Bizottság e bizottság állandó tagja.

Külön munkarend határozza meg az irányító testületekre vonatkozó részletes szabályokat, azok szerepét és eljárási szabályzatát.

4.2. VÉGREHAJTÁS ÉS JELENTÉSTÉTEL

Ez a cselekvési terv felhívást intéz a part menti régiókhoz, a magánszektorhoz, a kutatókhoz, a nemzeti közjogi szervekhez és egyéb szereplőkhöz arra vonatkozóan, hogy kezdjék meg a céloknak megfelelő projektek kidolgozását. Az EU atlanti térségében a már meglévő és az új partnerségeknek indokolt a cselekvési terv nyújtotta kereteket felhasználniuk ismereteik kicserélésére és innovációra.

A hatékony megvalósítás érdekében számos fontos feltételt kell teljesíteni, korai szakaszban hozott egyértelmű döntésekkel. Ezek a feltételek a következők:

- a tagállamoknak jóvá kell hagyniuk a felülvizsgált cselekvési tervet, mielőtt az végrehajtásra kerül; a részt vevő országok el kell ismerniük, hogy a cselekvési tervben foglalt prioritások több szakpolitikát, minisztériumot és kormányzati szintet érintenek; prioritásokat határoznak meg, elköteleződnek és felelősséget vállalnak, összehangolják a szakpolitikákat és a finanszírozási lehetőségeket nemzeti és regionális szinten, elősegítik a regionális hatóságok és magánbefektetők részvételét a meglévő eszközökkel és keretek között, biztosítják a megfelelő eszközöket és forrásokat az adott ország kapacitásának megfelelően;
- az atlanti stratégia bizottsága rendszeresen áttekinti és aktualizálja a cselekvési tervet (vagyis meghatározza és aktualizálja annak prioritási területeit), javaslatokat tesz kiemelt kezdeményezésekre, illetve jóváhagyja azokat, és jelöléssel láthatja el a projekteket;
- Az Európai Bizottság unió szintű stratégiai megközelítést támogat, ideértve a koordinációt és – a lehetőségekhez méreten – a finanszírozás összehangolását a már meglévő, EU-hoz kapcsolódó, a pillérek és az elfogadott fellépések szempontjából releváns kezdeményezésekkel és eszközökkel²⁴;
- a kormányok országos szinten nyomon követik és értékelik a nemzeti eredményeket, adott esetben az atlanti segítségnyújtási mechanizmus támogatásával, és iránymutatást adnak a végrehajtáshoz;
- be kell vonni a legfontosabb érdekelt feleket, ideértve a nemzeti, regionális és helyi hatóságokat, a gazdasági és társadalmi szereplőket, a civil társadalmat, a tudományos köröket és a nem kormányzati szervezeteket is; a nyilvános rendezvények is elősegítik az érdekelt felek bevonását (például éves fórumok, vállalkozások közötti rendezvények, a befektetők meggyőzését szolgáló bemutatók (investors pitch) és speed-funding események);
- az atlanti stratégia bizottsága az előrehaladás rendszeres nyomon követése alapján jelentést tesz a politikai szint felé, és felelős a cselekvési terv végrehajtásának biztosításáért;
- célirányos segítségnyújtási mechanizmus nyújt támogatást az uniós tagállamoknak és segít az egyes pillérekhez tartozó célok megvalósításában; a támogatásnak ki kell terjednie az érdekelt bevonására és a közöttük kialakítandó partnerségre, valamint minden olyan adat összegyűjtésére, amely szükséges lehet referenciaszintek

²⁴Figyelembe véve és nem sértve az érintett alapokra, programokra és projektekre vonatkozó értékelési eljárások és kritériumok értékelését.

megállapításához, a nyomon követéshez, az elért eredményekről szóló jelentéshez, és az atlanti térségre kiterjedő tengeri adatközpont fenntartásához²⁵;

- az atlanti cselekvési tervvel és az atlanti térségre vonatkozó átfogó tengeri stratégiával kapcsolatos kommunikáció az EU és tagállamai közös felelőssége valamennyi – nemzeti, regionális helyi – szinten; a segítségnyújtási mechanizmus következetes közösségi megközelítést alakít ki és koordinál az EU atlanti térségében.

Célzott nyomonkövetési és értékelési keret szolgál a cselekvési terv eredményeinek nyomon követésére, és segít annak megállapításában, hogy milyen mértékben valósulnak meg a cselekvési terv célkitűzései. A folyamatos felülvizsgálat eredményei felhasználhatók lesznek a cselekvési terv esetleges jövőbeni módosításai során.

4.3. FORRÁSOK ÉS PÉNZESZKÖZÖK MOZGÓSÍTÁSA

Az uniós költségvetésben nincsenek források elkülönítve az atlanti térségre vonatkozó cselekvési tervre. A terv elsősorban a célok és a fellépések szempontjából releváns, mozgósítható uniós és nemzeti forrásokra és finanszírozási eszközökre fog támaszkodni. A cselekvési terv ütemezését úgy alakították ki, hogy az inspirálja az uniós tagállamok és a part menti régiók irányító hatóságaira a 2020 vége előtt véglegesítendő partnerségi megállapodásaik és programjaik kidolgozása során.

A következő programozási időszak vonatkozásában (2021–2027) a közlemény azt vizsgálja, hogy milyen finanszírozásra van szükség a meghatározott fellépések sikeres végrehajtásához. Ehhez a nemzeti és uniós költségvetésekből származó közberuházások és a magánbefektetések kombinációját kell majd alkalmazni.

Az uniós tagállamok és part menti régióik az alábbiakra támaszkodhatnak:

- európai strukturális és beruházási alapok, különösen:
  - az Európai Tengerügyi és Halászati Alap (ETHA) és
  - az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), ideértve az európai területi együttműködési programokat
- a Horizont 2020 és az Európai horizont kutatási programjai;
- a kis- és középvállalkozásokat segítő COSME program;
- az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz az infrastruktúra tekintetében;
- az Erasmus+ uniós oktatási, képzési, ifjúsági és sportprogram;
- a környezetvédelmi és éghajlat-politikai LIFE program;
- a reformtámogató program, pénzügyi és műszaki támogatásra irányuló kérés esetén;
- az uniós polgári védelmi mechanizmus a több tagállamban felmerülő kockázatok megelőzése és a velük szembeni felkészültség, valamint a tengeri és a partvidéki tengerszennyezés vonatkozásában.

Területi együttműködési programok – és különösen az atlanti térségre vonatkozó Interreg program – elősegítik a transznacionális együttműködést, amely e cselekvési terv célja.

Az EU a támogatás jelentős részét pénzügyi eszközökön keresztül kívánja nyújtani. 2013 és 2017 között az Európai Beruházási Bank csaknem 3 milliárd EUR összegben nyújtott

---

²⁵ <https://maritime.easme-web.eu/>

kölcsönöket az összeköttetésekkel és a zöld technológiákkal kapcsolatos projektekre az EU atlanti térségében, és ezzel az Európai Regionális Fejlesztési Alap után a második legjelentősebb finanszírozási forrássá vált. Ezenkívül az Európai Stratégiai Beruházási Alap olyan garanciákat is nyújt, amelyek csökkentik a kockázatokat az állami és magánbefektetők számára. Ezek a kölcsönök és garanciák az uniós programok keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatásokkal párosulnak. A BlueInvest Alap, amely 2019 szeptemberében kezdte meg működését, kis- és középvállalkozásoknak könnyíti meg a finanszírozáshoz jutást. Ez lehetővé teszi számukra, hogy új termékekkel vagy szolgáltatásokkal jelenjenek meg a piacon az üzleti alkalmasságra felkészítő tanácsadás, valamint olyan tevékenységekhez nyújtott vissza nem térítendő támogatások révén, mint például a továbbfejlesztések vagy a bemutatók. A Bizottságnak a 2021–2027-es időszakra az Európai Stratégiai Beruházási Alap helyébe lépő alapra irányuló javaslata, az InvestEU program nagyobb hangsúlyt helyez olyan uniós célkitűzések teljesítésére, mint a dekarbonizáció vagy a körforgásos gazdaság.

5. SZÉLESEBB ÖSSZEFÜGGÉSEK ÉS A BREXIT

A cselekvési terv végrehajtásához nincs szükség uniós jogszabályok módosítására. A cselekvési terv célja az EU atlanti térségét érintő uniós szakpolitikák megerősítése és a köztük lévő szinergiák fokozása, mégpedig azért, hogy támogatást kapjon az EU atlanti térségének fenntartható, reziliens és versenyképes kék gazdasága. Ideértendők különösen a kikötőkkel és az összeköttetésekkel²⁶, a megújuló forrásokból származó energiával²⁷, az oktatással és a készségekkel²⁸, az éghajlatváltozás mérséklésével és különösen az új európai készségfejlesztési program intézkedéseivel, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással²⁹, a környezettel³⁰, valamint a kutatással és az innovációval³¹ foglalkozó uniós szakpolitikák és programok.

A cselekvési terv támogatási alapjának kiszélesítése együttműködést feltételez a jól ismert hálózatokkal – például Enterprise Europe Network³², FARNET³³, regionális és helyi klaszterek – a szakosodott érdekelti csoportok bevonása érdekében. Szinergiákat kell kialakítani más kormányközi szervezetekkel, így például az Atlanti-óceán északkeleti körzete tengeri környezetének védelméről szóló egyezményrel³⁴ és az Atlanti-óceáni Kutatási Szövetséggel³⁵, amelyek a cselekvési tervvel megegyező földrajzi hatókörrel és intézkedési körrel rendelkeznek.

Az Egyesült Királyság 2020. február 1-jétől már nem tagja az Európai Uniónak. Ezért a harmadik ország státusz határozza meg az Egyesült Királyság atlanti cselekvési tervben való részvételének mértékét és feltételeit.

²⁶ A kikötői szolgáltatások nyújtását és a kikötők pénzügyi átláthatóságára vonatkozó közös szabályokat biztosító keretrendszer: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017R0352&from=EN>

²⁷ A megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról szóló módosított irányelv:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018L2001&from=HU>

²⁸ Új európai készségfejlesztési program: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0381&from=EN>

²⁹ Az európai zöld megállapodás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1576150542719&uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>

³⁰ A tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv, KHV, SKV és MV a tengeri szélenergia vonatkozásában.

³¹ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/oceans-and-seas_en

³² <https://een.ec.europa.eu/>

³³ https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/cms/farnet2/node_en

³⁴ <https://www.ospar.org/convention>

³⁵ <https://www.atlanticresource.org/aora/site-area/background/whoweare>

6. KÖVETKEZTETÉS

A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy hagyja jóvá a cselekvési tervet és az e közleményben meghatározott iránymutatást. A Bizottság továbbá felkéri a Régiók Európai Bizottságát és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, hogy nyilvánítson véleményt erről a kezdeményezésről.